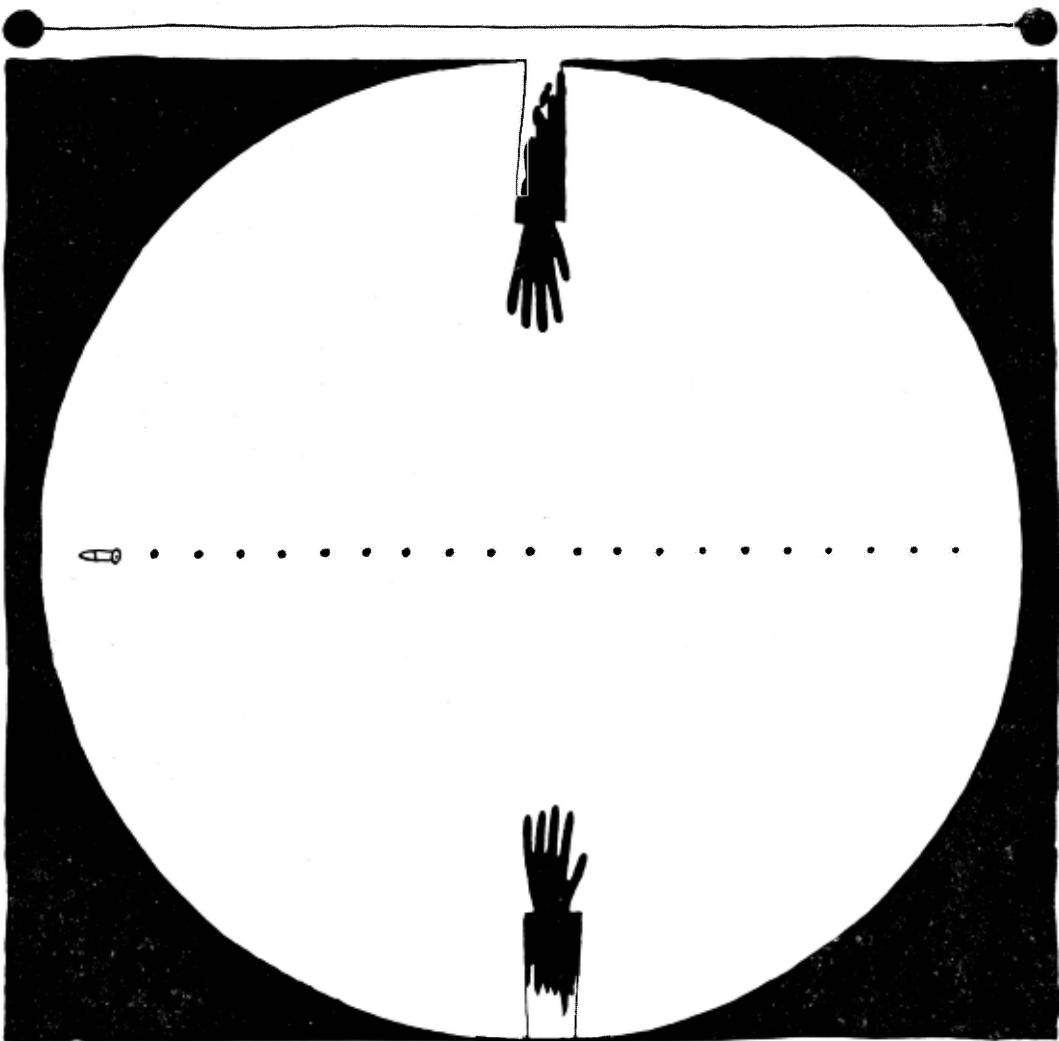

NELU IONESCU

FĂRĂ CARTUȘE, MAX!

COMEDIE TRAGICĂ ÎNTR-UN ACT

Totul se petrece între două personaje — Actorul și Soldatul. Totul se petrece într-o noapte ceapoasă. Cu alte cuvinte, lumină scăzută. În sfârșit, totul se petrece în fața unui grilaj magnific, un gard care traversează scena paralel cu rampa. Într-o extremă a lui, o mică poartă. Iar după el, se zăresc, mai mult se ghicesc, încontinuu, formele unei clădiri. În jocul valurilor de ceață, unele detalii apar, altele dispar, provocând fundalului o adevărată dinamică. După ridicarea cortinei, câteva momente prelungite, scena rămâne goală. Ațit doar cât să se nască senzația de așteptare. Apoi, intră Actorul. Pășește rar de-a lungul rampei. Ține mâinile la spate și capul plecat înainte, cu bărbia apăsată în piept. Face impresia unui om care se plimbă gânditor, absent. În urma lui, din culise, imperativ, se aude glasul Soldatului.

SOLDATUL : Oprește-te !

(Actorul tresare, își înalță capul, se oprește și se întoarce pe jumătate cu spatele spre sală. De-abia acum, îi apar mâinile în lumină. Sînt legate între ele.)

ACTORUL : Aici ? !

SOLDATUL (tot din culise, mormăit) :

Mda !

ACTORUL (se întoarce complet cu fața spre arlechinul dinspre care a apărut, cu vioiciune) : Pentru numele lui dumnezeu, Max, lasă-ți ciinele acolo ! *(Se pare că nu-i ascultat, continuă cu un ton care se vrea din ce în ce mai convîngător.)* Crede-mă, e deplasat să vii cu el aici. De cînd mă știi, mi-a fost frică de animalele care mușcă. Asta mi-ar mai trebui acum, să-mi sfîșie pantalonii ! Destul că am venit gol pe lume, vrei să și plec gol ? Leagă-l de unul din stîlpii gardului, unul mai gros ! Nu ți-ajunge pușca ? Chiar dacă îl lași acolo, tot nu pot fugi ; tu, Max, ești un țintaș prea prost să pot risca ! *(A descoperit supremul argument.)* Și-n definitiv, nu poți face atîta lucru pentru mine ?

(După un moment de așteptare, fața i se înseninează, zîmbește. În scenă intră și Soldatul, om de o talie uriașă, impresionantă. Este îmbrăcat în uniformă militară a celui de-al treilea Reich. Într-o mîna ține în cumpănă o pușcă. Nu e însoțit de ciine.)

ACTORUL (jovial) : Mulțumesc, Max, știam eu că ești un om detreabă ! Ți-aș stringe mîna, dacă...

(Își agită mîinile legate. Soldatul nu scoate o vorbă, își reazemă însă pușca de grilaj și-î dezleagă mîinile. După aceea, tot fără să spună ceva, își ia pușca și se așază, rezemat de grilaj, cu picioarele adunate lingă trup, cu pușca pe genunchi. Nu-și va schimba poziția

aceasta decît arareori, în clipele de maximă nedumerire, neliniște sau furie. Dar, imediat, va reveni la ea. În contrast cu imobilitatea lui, Actorul se va mișca mereu. Sînt două stări opuse, definitive pentru cele două personaje.)

ACTORUL, (frecîndu-și încheieturile mîinilor, cu ton fals solemn) : Max, m-ai copleșit ! Tu, pur și simplu, îți risipești generozitatea. *(Alt ton.)* De ce ne-am cprît ?

SOLDATUL (răspunde cu întîrziere — după o pauză în care, vădit, chibzuiește — și cu silă) : Să ne ajungă preotul.

ACTORUL : A, da, așa-i procedura !

SOLDATUL (neliniștit) : Nu înțeleg de ce întîrzie !

ACTORUL : Și de ce îl așteptăm tocmai aici ?

SOLDATUL : Intrăm după aceea... *(Gest în urmă, spre grilaj.)*

ACTORUL : Și de ce nu-l așteptăm pe sfinția-sa înăuntru, doar n-o să mă spovedesc în stradă ?

(Întrebarea îl irită în mare măsură pe Soldat, se referă la o idee a lui. Își întinde un picior, îl aduce înapoi, îl întinde și aduce înapoi pe celălalt, revine la imobilitatea lui, și-abia acum, aruncă un răspuns.)

SOLDATUL : Așa !

ACTORUL : „Așa !” Max, îmi îngădui să observ : răspunsul tău e inteligent, însă needificator. Și de ce tocmai în casa asta ?

SOLDATUL : N-am spus nimic de casă. *(Cu o bruscă suspiciune.)* Chiar nu știi ?

ACTORUL (cu seninătate) : Nu.

SOLDATUL (stă un timp la îndoială, dar siguranța răspunsului Actorului se pare că i-a dizolvat bănuiala : se hotărăște și mormăie) : În spatele ei este o vale.

ACTORUL : Asta știu. M-am născut aici, am copilărit și crescut aici și, după

toate probabilitățile, tot aici... O vale, spuneai!

SOLDATUL : Apoi se înalță un deal...

ACTORUL (*îi continuă vorba*): Însă brusc, cu un mal aproape vertical! O ripă! Max, mă îngrijorează capul meu. Înțeleg foarte greu lucrurile foarte simple! (*După o scurtă pauză.*) Și, după ce vine părintele și-mi termin dialogul cu el, noi doi coborim în vale?

SOLDATUL (*trage puternic cer în plămîni, apoi îi dă drumul odată cu replica, lungit, oftat*): În vale...

ACTORUL : Și... imediat?

SOLDATUL : Nu, în zori.

ACTORUL : Și pînă atunci?

SOLDATUL (*ușor enervat*): Și, și, și...? -Răbdare! Aveți răbdare! Să vină și să plece preotul. După aceea...

ACTORUL : Max, numai o singură întrebare! Tu singur, sau...?

SOLDATUL : Nu, un pluton de pușcași, plutonul meu. La patru treizeci va fi aici.

ACTORUL : Ooo, cît deranj! Va trebui să-mi țin firea, să n-am trac. Cu o asistență atît de bogată, și cel mai încercat actor... (*Fără să se întrerupă.*) Ce număr are plutonul tău, Max?

SOLDATUL : De ce?!

ACTORUL : Vreau să știu și eu, de pe acum, un viitor amănunt istoric. Unu? Doi? Trei?

SOLDATUL (*plictisit*): Opt!

ACTORUL : Mulțumesc! (*Continuă, aparent numai pentru el, s-a întors chiar cu spatele spre Soldat, dar rostește vorbele suficient de tare ca acesta să-l audă.*) În rezumat! Preotul, poarta, ocolim casa, coborim panta, zorile, grupa de pușcași, malul dealului prăbușit...

SOLDATUL (*exasperat*): Destul! Ce rost are?

ACTORUL (*liniștit*): Îmi recapitulez itinerarul, Max. Încerc să stabilesc locul și momentul unde și cînd, eventual, aș putea s-o șterg. Oricum, înaintea venirii plutonului tău. Cîinele e legat. Ai rămas doar tu. Îți gădesc un moment de neatenție, îți trag un pumn zdravăn în bîrbie, tu leșini și eu... (*Soldatul ricanează.*) Max, să nu mă mai întrerupi! (*Cu alt ton, parcă își comandă lui.*) Reluăm! (*Cu un calm și o monotonie enervante.*) Zorile, grupa de pușcași, malul dealului prăbușit... Aici ajunseseam. Apoi, Max? (*Soldatul nu răspunde.*) Împușcăturile! Și, mai departe, Max?

SOLDATUL (*furiOS*): Nimic! Nimic!

ACTORUL (*triumfător, cu putere, cuprins de o bucurie surprinzătoare*):

Inexact! Inexact, Max! De-abia atunci se va petrece ceva! Ceva extraordinar!

SOLDATUL (*surprins, captivat*): Ce?!

ACTORUL : Ai răbdare, ai să vezi atunci. (*Deodată, grav.*) Ai avut dreptate să rizi, n-am cum s-o șterg. Ești prea puternic, prea voinic, prea mușchiulos. Și parcă atît n-ar fi destul, mai ai și-o pușcă. Cam inegal, Max! Cam necinstit, Max! Cam nedrept, Max! Da, nu, zău, în situația asta cum aș putea să te înving cu pe tine?! (*Așteaptă cîteva clipe, însă Soldatul nu-i dă vreun răspuns.*) Ar mai fi o alternativă! Pînă în zori, să încerc să mă obișnuiesc cu lipsa de independență. Dacă este posibil. Înseamnă să mă obișnuiesc cu moartea, nu? Max, prietene, ai remarcat, eu, de pe acum, sînt mort într-o proporție îngrijorătoare! (*Hotărît.*) Nu, e o alternativă care-mi displace!

(*Soldatul își lasă capul în piept. Urmează o tăcere mai îndelungată, în timpul căreia acesta stă nemișcat, iar Actorul face pași de-a lungul scenei. Deodată, atenția acestuia din urmă pare captată de gardul care străbate scena. Se îndepărtează, merge paralel cu el, se apropie, îl pipăie, îl mîngăie. Apoi reîncepe vorba, cu un ton energic, de parcă ar fi rupt orice legătură cu tot ce s-a discutat, cu tot ce s-a petrecut pînă acum.*)

De reținut: pauzele urmate de reluări încărcate de energie îi sînt specifice, atît în privința vorbirii și gesticii, cît și, în general, a întregului său comportament. Este un indiciu de vitalitate, o manifestare care descoperă în el omul incapabil structural să renunțe, omul care găsește mereu energia necesară reluărilor de la capăt, omul Phoenix.)

ACTORUL : Max, tu îți dai seama ce lucrătură minunată e în gardul ăsta?

SOLDATUL : Nu mai este mult și se luminează. (*Privirea îl trădează că urmărește ceva — pentru o clipă, în general, este mai vioi.*) Poate ar trebui altceva de făcut decît de admirat un gard!

ACTORUL : De ce, Max? De ce să nu fii pînă la sfîrșit același? Execuția s-a hotărît pentru mine dimineață, de ce să mă omor mai devreme? (*Cu bruschețe.*) Max, în cite e azi?

SOLDATUL : 12, 12 august 1944. De ce întrebi?

ACTORUL : O simplă curiozitate. Să știu ce dată o să poarte certificatul meu de

deces. (*Rizînd.*) Ce coincidentă, miine e ziua mea de naștere!

SOLDATUL: V-ați născut pe 13?

ACTORUL: Întocmai! Miine mă nasc și mor. (*Mormăie doar pentru el.*) Și poate, mor și mă nasc!

SOLDATUL: Vă poartă noroc data, n-am ce spune!

ACTORUL (*rizînd*): Bravo, Max! (*Pe fața Soldatului apare un început de zîmbet.*) Îți prieste contactul cu mine, capeți umor. Îmi închipui că așa ceva nu s-a găsit niciodată în familia ta!

(*Paradoxal, Soldatul nu se supără. Dimpotrivă — acum și ori de cîte ori Actorul va glumi pe socoteala lui — el, Soldatul, va zîmbi și-l va privi pe Actor cu simpatie. Cu toate că, în definitiv, este jignit, batjocorit, acestea vor fi momentele în care Soldatul va fi oarecum relaxat, va scăpa de sub imperiul gândurilor care îl frămîntă, îl persecută. Sînt momentele cînd, împotriva aparenței, Soldatul este, într-un fel, deasupra Actorului.*)

ACTORUL (*de data asta, cu năduf*): 1944, iată un an pe care am să-l țin minte cît voi trăi! (*Tot cu bruschete.*) Și ceasul, Max?! Cît e ceasul?

SOLDATUL (*monoton și cu precizie*): 2 și 48. Soarele răsare la 5 și 14 minute.

ACTORUL: Deci, am cîteva ore. Pentru un adio politicos. Cîteva ore în care să-mi iau rămas bun de la respirație, de la gard, de la prieteni, de la femei. Cîteva ore să-mi fac bilanțul. Să stabilesc dacă merită sau nu să mă înduioșez pentru ce o să mi se întîmple miine în vale. (*După tipica lui pauză. continuă cu o afectare ironică.*) Max, de ce folosești pluralul cînd vorbești cu mine? Doar ne leagă atîtea. Și pînă acum, n-o făceai! Chiar de cît timp durează excursia ta pe aici, pe la mine? Ai cîțiva ani buni. (*Precizează.*) Tu! Fiindcă a venit vorba, felicitări pentru felul în care mi-ai luat și limba! Vorbești aproape ca mine. (*Coborînd tonul.*) Mă refer la vocabular și acorduri, nu la inteligență. Îmi creează senzația că pălăvrăgesc cu un frate bun de-al meu. Fără îndoială, sînt destule motive care să mă împiedice să înțeleg de ce raportul actual dintre noi trebuie să excludă o prietenie! Unul este raportul oficial și altul cel personal dintre noi, ca simpli oameni.

(*Soldatul s-a luminat iar la față. Se ridică, se apropie de Actor, îl întrebă cu o bucurie abia disimulată.*)

SOLDATUL: Nu-i așa? (*Deodată, suspicios.*) Vrei să spui că nu-mi porți pică?!

ACTORUL: Nu-s în stare, Max, nu-s în stare! Și-apoi, nu cu tine am eu ce am. Să te urăsc pe tine ar însemna ceva la fel de nepotrivit, ca și cum m-aș înverșuna împotriva puștii ăștea pentru glonțul pe care o să mi-l descarc mîine în cap. Și dacă-mai fac apel și la memorie, Max, s-ar părea că tu ești cel îndreptățit să-mi porți pică!

SOLDATUL: Am crezut atunci că, între noi doi, conflict mai mare, situație mai încordată nu pot exista. Și totuși, uite unde am ajuns!

ACTORUL: De rîndul ăsta, ai ieșit tu bine, ar trebui să fii mulțumit, în definitiv, viața ți-a oferit o revanșă. Nu poți spune că nu ți-ai dorit-o.

SOLDATUL (*după un moment de gîndire*): Știi, nu mă prea supără ideea că trebuie să omor — în general — un om, m-am obișnuit cu asta. Trebuie însă să teucid tocmai pe tine! Toți vor spune c-am făcut-o din răzbunare! Pentru ce s-a întîmplat atunci. Și cînd mă gîndesc la privirile lor ascunse, simt că înnebunesc!

ACTORUL: De ce nu le-ai spus povestea, poate îl puneau pe altul? Eu unul, n-aș fi avut nimic împotriva.

SOLDATUL: Chiar dacă-mi dădeau dreptate, crezi că s-ar fi găsit vreunul dispus să-mi ia locul?

ACTORUL: Nu-ți fă sînge rău, Max! Nu ești unicul în situația asta. Nici eu n-aș fi găsit înlocuitor pentru mine. Și-apoi, n-ai să fii decît unul dintr-un întreg pluton.

SOLDATUL (*ridică din umeri*): Și? Situația e aceeași!

ACTORUL: Lasă, Max, războiul nu s-a terminat; poate ai norocul să fii omorît și scapi de clevetelile lumii!

SOLDATUL (*răutăcios*): Oricum, eu am două posibilități. Fiecare cu avantajele și dezavantajele ei, dar le am! Pentru tine însă... (*Gest semnificativ.*)

ACTORUL (*îi face un semn să se apropie, apoi îi șoptește*): Am să-ți destăinui un secret: pînă miine se mai pot petrece multe!

SOLDATUL (*sincer admirativ*): Grozav tip ești, dacă și-acum mai poți spera! (*Brusc, iese din imobilitatea lui, îl prinde de braț pe Actor și, zgîlfîndu-l la fiecare vorbă, izbucnește cu violență.*) Totul e numai din vina ta! Din pricina gîndirii tale veșnic pe dos. Vrei să-ți spun, fără ocolșuri, ce cred? Ei au procedat bine cînd te-au condam-

nat! Nici nu trebuia să te aștepti la altceva; pretutindeni unde ai fost, ai lăsat după tine numai neliniște. Tu ai provocat neliniștea! Tu, cu întrebările tale! Ai ris mereu de toți. (*Apăsător, sen-tențios.*) E drept să plîngi acum pen- tru tine!

ACTORUL (*îl cîntărește din priviri un timp, așteaptă să se liniștească apoi*): Să plîng?! Nici gînd, Max! Hai să ne înțelegem! Tu, Max, ești un uriaș posomorît. Mie însă, nu-mi place să mă vaiet. Dacă în clipele grele n-ai simțul umorului, înseamnă că nu prea ești înțelept! (*Rizînd.*) Acum, eu unul mă distrez grozav. Tu?

SOLDATUL: Și eu. Tot grozav!

(*Incepe să rîdă și el. Se țin unul de altul, se lovesc reciproc cu palmele în piept și rîd din ce în ce mai tare, dez-lănțuit. Risul Soldatului are însă o notă falsă. Brusc, se oprește. Face un pas îna- poi și se uită scrutător la Actor, care continuă să rîdă cu poftă, autentic. Îi ascultă, îi cercetează risul. Actorul își dă seama și, încetul cu încetul, își potolește și el risul.*)

ACTORUL: Ei, ce s-a mai întîmplat?! **SOLDATUL** (*grav, chiar solemn*): Eu n-am să te pot înțelege niciodată! (*Iz- bucnește deodată cu disperare, chiar is- teric.*) Doamne, de ce ne-am certat noi azi, tocmai azi, cînd ar fi trebuit... Și doar îmi promisese!

ACTORUL (*și el grav, îl întrerupe*): Max, mai avem cîteva ore înaintea noastră, îți propun să nu înnebunim. Să jude- căm lucid și să hotărîm cum să le fo- losim mai bine!

SOLDATUL (*deodată însuflețit*): Asta voiam să-ți spun și eu. Știi, aș vrea să fac ceva pentru tine!

ACTORUL: Excelent, Max! Și eu voiam să-ți cer un serviciu. Eșitam, dar dacă te-ai oferit singur... (*Pentru prima dată pare încurcat, vorbește cu întreruperi.*) Max, eu țin să-mi spun povestea! N-am timp să-mi înșir — potrivit obiceiui- lui — amintirile trucate, pe hîrtie, și asta nu-i ceva tocmai rău. Mai rău e că, pînă acum, viața mea n-a fost in- teresantă. Poate va fi în clipa morții, dar atunci, toate viețile sînt interesante. De aceea, mă văd obligat să-ți povestesc nu ceea ce a fost. Am să-ți povestesc visul meu, ceva ce o să fie! Sim- tem în 1944. Cele ce ți le voi povesti eu, Max, se vor petrece mai tîrziu, cînd se va sfîrși războiul. Acum e destul de greu să stabilim cu precizie clipa. Cert este că ele se vor petrece! Incertă este

doar participarea mea în desfășurarea lor. Dar asta, crede-mă, este un fapt absolut nesemnificativ. (*Cu amărăciune.*) A, da, este necesar să-ți atrag atenția! Eu, Max, povestesc foarte frumos. Nu întotdeauna, doar cînd e vorba de mine. Fiind eroul principal al propriei mele povestiri, am să-ți vorbesc coplesitor de frumos despre mine. Asta voiam să-ți spun! (*Răspicat.*) Să nu te lași furat de povestire! Să nu te lași cucerit de eroul ei! Nu merită! (*Cu alt ton.*) Ei ce zici, faci asta pentru mine? Mă lași să-mi povestesc viața, așa cum aș fi vrut să-mi fie? (*Soldatul nu răspunde, Actorul insistă.*) Spune, Max, ai răbda- re să ascuți cîteva ore?

(*Soldatul l-a ascultat furat, parcă vră- jît, întrebarea asta însă îl transformă. De- vine violent, furios. Pentru înțelegerea reacțiilor Soldatului, este locul unei preci- zări: Soldatul nu-l înțelege, încă, pe Act- or. Personalitatea acestuia însă, complet opusă lui, îl fascinează. Soldatul e con- știent de această influență și, ca urmare, e persecutat de ideea eliberării, se ambi- ționează să-și impună punctul lui de ve- dere.*)

SOLDATUL: Nu, nici într-un caz! Mă- car acum, în ultimele clipe, trebuie să revii cu picioarele pe pămînt!

ACTORUL (*grav*): Știu bine, Max, ce ți-am cerut eu pare foarte caraghios. Totuși, încearcă să mă înțelegi! (*Cu intensitate, crescendo.*) Ascultă-mi po- vestea, Max! Dă-mi posibilitatea să mă laud pentru ultima oară, să dispar cu iluzia că am fost cineva!

SOLDATUL (*surprins*): Dar, bine, dum- neata ești cineva! N-ai nevoie de o amăgire.

ACTORUL (*aproape țipă*): Aparențe, Max! Aparențe! Nu-mi cunoști bio- grafia, de aceea!

(*Pentru Soldat, tonul grav și totodată nervos al Actorului este o mare surpriză. Este impresionat și gata să cedeze cere- rii acestuia, dar intuiește că, în sfîrșit, el este deasupra Actorului, că, cerînd o fa- voare, Actorul s-a recunoscut, într-un fel, înfrînt. Soldatul oscilează între înțelegere și satisfacție. Incepe șovăitor, repetă re- fuzul pentru a se convinge întii pe el.*)

SOLDATUL: Nu! De data asta, nu! De data asta, am eu dreptate! Am să fac ceva pentru dumneata, dar nu ce mi-ai cerut! (*Precipitat, parcă temîn- du-se să nu renunțe singur la propria hotărîre.*) Dumitale, da, dumitale ți-au

plăcut întotdeauna femeile! (*Actorul ridică surprins capul. Gestul îl încurajează pe Soldat, îl degajează.*) Da, așa a fost întotdeauna, ți-au plăcut femeile! Tot ce pot face acum, e să te închid, până mâine dimineață, într-o încăpere în care este o femeie. E în casa din spatele grilajului. Uite cheia! Intră! Încearcă să uiți ce-o să se întâmple în zori și... (*Ulăguit, epuizat.*) E tot ce mai pot face!

ACTORUL: Max, tu mă instigi la un viol! Mă îndemni să procedez eu cu femeia aceea, la fel cum ați procedat voi cu mine! Mi-ai oferit o femeie, pentru asta ar trebui să-ți mulțumesc. Îmi propui un viol — pentru asta, Max, ar trebui să te pocnesc! Ce soartă am și eu! Cu câteva ceasuri înainte de moarte, tot s-a mai găsit o încurcătură pentru mine! Lasă, scap eu dincolo: am să dorm, am să dorm, am să dorm!

SOLDATUL: Ascultă, nu glumi și nu te ripi cu răspunsul! O viață te-ai repetat și-ai mers numai după capul dumitale. Și vezi unde ai ajuns! Încearcă să mă ascuți. Ia-te măcar acum după mine. Măcar acum! E război, toate sînt pe dos, totul e posibil și, mai ales, nu uita: ești cu câteva ore înaintea morții! Ar fi păcat să ți le irosești istorisind visuri. Fii și dumneata o dată practic!

ACTORUL: Cînd dai sfaturi, Max, ești sigur de tine!

SOLDATUL (*cu îndirjire*): Oricum, am ieșit mai bine!

ACTORUL (*cu duritate*): Minți, Max! N-ai ieșit mai bine. Și nici nu ești mulțumit de tine! Am să te văd mâine dimineață cum ai să te descurci! Pentru mine o să fie mai simplu, mă las omorît, și gata. Eu am ales! Pentru tine însă, va fi al dracului de greu! Crede-mă, n-aș vrea să fiu în pielea ta.

SOLDATUL (*iar învins*): Mi-ar fi ajutat gîndul că am făcut ceva pentru dumneata. (*Aproape șoptit.*) Am încercat să-ți fac o surpriză. Intră fără gri-jă, înăuntru nu-i o străină!

ACTORUL (*surprins*): Maria?!

SOLDATUL: Maria.

ACTORUL (*realizează drama Soldatului*): Max, tu ești un uriaș care are necazuri! Sărmanul de tine și idiotul de mine! M-am apucat să te dezumflu! (*Brusc.*) Hai, dă-mi cheia!

(*Soldatul i-o aruncă. Actorul o prinde cu îndemînare, se întoarce și se îndreaptă spre poarta din gard. O deschide, se întoarce.*)

ACTORUL: Mi-ai refuzat povestirea, Max, am să-ți dau în loc un sfat! Pînă mâine dimineață, ce-ar fi să te îmbeți? Știu eu unul care vinde pe sub mîna o țuică strașnică. E aproape. (*A-rată.*) Din capătul străzii, a șasea casă pe stînga. Este la demisol, o fereastră cu un oblon de lemn. Bați acolo. Nu dă la oricine, îi spui că te-am recomandat eu! (*Soldatul deschide gura, vrea să spună ceva. Actorul nu-l lasă.*) Du-te liniștit, să nu-ți fie teamă, n-am să fug! Pentru nefericitul de mine, o femeie e cea mai eficientă ancoră. Și încă ceva, dacă-l întîlnești pe sfinția-sa, roagă-l să revină, pentru spovedanie, mâine dimineață. Să mă lase să-mi săvîrșesc în liniște ultimul păcat! Pe mine, Max!

(*Un zîmbet, un gest de adio cu mina și Actorul a dispărut în întunericul de dincolo de poartă. Soldatul privește o clipă în urma lui, apoi se așază la locul său și în felul său: rezemat de gard, cu picioarele strînse lîngă piept, cu pușca pe genunchi. Abia s-a așezat și poarta se întredeschide din nou, iar Actorul reapare.*)

SOLDATUL (*sare în picioare, țipă*): De ce naiba te-ai întors?!

ACTORUL: De ce naiba n-ai plecat?! (*Se așază el lîngă grilaj, în locul și poziția Soldatului. Continuă cu un calm desăvîșit.*) M-am întors să-ți mulțumesc, Max! Mi-ai făcut un bine și eu plecam, ca un măgar, fără să-ți mulțumesc.

SOLDATUL: Am avut dreptate, ești nebun!

ACTORUL: Poate, Max, însă unul bine educat.

SOLDATUL (*mai mult decît iritat*): Pierzi timpul, timpul tău!

ACTORUL (*împerturbabil*): M-am căutat prin toate buzunarele și n-am găsit nimic care să merite atenție. Ție, Max, nu-ți pot da orice! Am dat peste o batistă, însă asta înseamnă despărțire. Și-atunci, m-am gîndit iar la visul meu. E un adevărat noroc pentru tine, se putea să uit de el!

SOLDATUL (*literalmente urlă*): Du-te dracului cu visul tău, cu tot! Ți-am spus (*răspicat*), nu mă interesea...

(*Nu-și isprăvește vorba. Din spatele grilajului, izbucnește un bocet prelung, înfiorător. Se întrerupe la fel de brusc cum a început, făcînd loc unei tăceri totale.*)

SOLDATUL (*gîfîind*): Ai auzit?!

ACTORUL (liniștit, fără să se cintească de lângă piciorul grilajului): Bineînțele.

SOLDATUL: E nebună, de ce n-o alungă?

ACTORUL: Nebună?!?

SOLDATUL (țipă): O femeie care se îmbracă în negru, numai în negru, se tot învîrte în fiecare noapte în jurul grădinii așteia și urlă, ce-i altceva?

ACTORUL (tot liniștit): Nici vorbă, Max! Ce-am auzit noi e un bocet de durere. După obiceiul pămîntului: femeia căreia i-a murit bărbatul, geme și țipă roată spre orizont. Să se știe că este cineva care l-a pretuit pe mort. I-ai sesizat nuanțele, Max? Sint de neconfundat. După ce-l auzi, parcă îți vine să răstorni lumea. Mi-ar plăcea să aud bocetul unei femei la înmormîntarea mea. Este singura datină de care aș vrea să am parte! Nu-i nebună, Max, e numai tristă!

(Soldatul se așază, se ghemuiește lângă grilaj; Actorul, în schimb, s-a ridicat și și-a reluat plimbarea lui paralelă cu gardul. Se mai oprește să admire, să se extazieze, să mîngîie cîte un detaliu al grilajului. Totul, de-a lungul unei tăceri depline.)

SOLDATUL (pe neașteptate): Ai avut succes în capitală?

ACTORUL (surprins): În capitală?! Succes?! Max, m-ai văzut de cîteva ori jucînd, fii sincer, ai avut vreun moment sentimental că te afli în fața unui mare actor? Care să fie solicitat de capitală?

SOLDATUL: Așa ai spus!

ACTORUL: Un simplu pretext! Îmi justifică plecarea, absența din oraș. După barieră, am luat-o direct spre munți.

SOLDATUL: Vrei să mă lămurești: de ce te-ai întors?

ACTORUL (are o mică ezitare, răspunsul însă îl dă firesc): Sint o ființă urbană. Max! Nu puteam sta o veșnicie în sînul naturii. Așa se face că am coborît de pe munte. Vrei să spui c-a fost o prostie, nu te știi, dă-i drumul!

SOLDATUL: Nu, te cunosc, despică firul în patru înainte de a face ceva!

ACTORUL: Îmi plac vitrinele, restaurantele, oamenii mulți, care se mișcă mult. Am cultul spectacolului, Max! Chiar dacă al meu e prost, îl admir pe al celorlalți.

SOLDATUL: Nu, nu! De altceva ai coborît!

ACTORUL: Ascultă, Max, dacă știi mai bine decît mine, de ce mă mai întrebă?

SOLDATUL (înăbușit, parcă n-ar vrea să fie auzit): O iubești mult?

ACTORUL: A, asta era! Max, nu cred că-i bine, nu cred că-i potrivit, să discutăm despre ea.

SOLDATUL (violent): De ce nu?!

ACTORUL: Am putea ajunge foarte ușor la o ceartă. Fii prudent, Max! De cînd m-au condamnat, mă simt periculos.

SOLDATUL (ridicînd pușca „la vedere“): Între noi doi, nu există decît o singură pușcă. Și aceea e în mîna mea!

ACTORUL (calm, batjocoritor): Max, nu fi prost! Pușca ta nu mai este un argument pentru mine. Peste 3—4 ore, oricum voi fi mort. Mai bine, dă-mi o țigară! Ai? Războiul e un mare vicios. Fumează, fumează în neștire! Tutun și praf de pușcă. Pentru nervi și oase. Mulțumesc! Îmi dai și un chibrit? Mulțumesc!

SOLDATUL (după o tăcere, întrebă tot șoptit): Te-a chemat ea, de aceea te-ai întors? (Ridicînd tonul, agresiv.) Spune-mi, de aceea?!

ACTORUL (în șoaptă, liniștit, chiar visător): Nu știi, Max! Poate! De cîteva ori mi s-a părut că o aud strigîndu-mă. M-am uitat în jur. Eram singur. Cu stîncile, cu copacii, cîteva păsări... Cu mine. Max!

SOLDATUL (răsuflă adînc): În clipele acelea, se gîndea la tine!

ACTORUL: Așa mi-am spus și eu, Max. Așa mi-a plăcut să-mi spun!

SOLDATUL (după o șovăială): Cum te-a primit?

ACTORUL: N-am avut cînd s-o văd. Abia am intrat în oraș și m-au și arestat.

SOLDATUL (sare în picioare, strigă): Minți! Erai venit cu o zi înainte!

ACTORUL (moale): Nu, Max.

SOLDATUL (forte): Ba da!

ACTORUL (cercetător): De unde știi, Max? M-ai văzut tu?

SOLDATUL (dezorientat, șovăitor): Nu, mi s-a spus.

ACTORUL (după o tăcere): Ai dreptate, Max, am venit cu o zi înainte.

SOLDATUL (cu exasperare, țipă): Și cum ai putut să nu treci pe la ea?!

(Actorul nu-i răspunde. Pare preocupat de țigara lui. Soldatul se trîntește lângă gard. Se lasă o tăcere prelungită. Pe neașteptate, din spatele grilajului, se aude pentru a doua oară bocetul.)

SOLDATUL (sare iar în picioare, țipă isteric): Iaar!

ACTORUL (autoritar): Max!

SOLDATUL (*se întoarce spre el; ton jos, dar intens*): Spune-i să tacă! Du-te și-i spune! Să te asculte, altfel vin eu și-o fac să tacă! De ce ai întepenit? Nu vrei? Ar fi fost mai bine!

(*Se îndreaptă spre poartă. Actorul a-leargă înaintea lui, încearcă să-l oprească. Cu o singură mână, Soldatul îl izbește, îl înlătură, își continuă drumul, a ajuns la poartă, o deschide. Actorul se repede, ia pușca uitată de Soldat, rezemată de gard, și-o îndreaptă spre acesta.*)

ACTORUL (*țișă*): Max! (*Soldatul se întoarce.*) Hai, liniștește-te! Și lămurește-mă ce se petrece cu tine!

SOLDATUL (*țișă*): N-o mai fă pe idiotul, pe neștiutorul!

ACTORUL (*calm*): Mulțumesc pentru credit, Max, dar nu mă prefac.

(*In ciuda puștii îndreptate spre el, Soldatul înaintează amenințător spre Actor. Il acoșeră cu statura lui, îl domină. Este atît de aproape, încît s-ar părea că Actorul n-are altă alternativă decît să apese pe trăgaci. El însă, cu o naturalețe desăvîrșită, întoarce arma, oferindu-i-o Soldatului.*)

ACTORUL: Ia-o, Max, e a ta! Ai semnat de primire, bănuiesc.

(*Pe Soldat, gestul Actorului l-a calmat, dar l-a și dezorientat. Il privește câteva clipe, în tăcere, înainte de a-și reveni.*)

SOLDATUL: Vrei să spui că nu știi ce știe tot orașul ăsta blestemat?!

ACTORUL: Ei, ce te miri!? Am fost în munți.

SOLDATUL: „În munți“! Și?! Când plecau convoaiele, știai! Amplasarea depozitului de muniții și schema schimbării gărzilor, le-ai știut! Ziua, ora și minutul transferului deținuților, le-ai știut! Iar despre ceea ce s-a petrecut în vale și despre nebună, nu știi nimic!

ACTORUL (*crescendo*): Excelent, Max! Ai crescut în ochii mei, Max! Ai o logică de fier, Max! Mă întreb, ce și cît știi, Max! Ce descoperiri senzaționale ai făcut, Max! Continuă, Max! (*Izbucesc extrem de violent.*) Demonstrează că nu prea semăn eu a erou, chiar dacă mă salt pe vârful picioarelor! Dar mai întii, lasă-mă să-ți fac o propunere cinstită! (*Aproape tișă.*) Dacă nu sint erou, dacă sint doar un farsor, înseamnă că nu sint periculos. (*Soptit.*) Și-atunci, dă-mi drumul, Max! (*Iar tișă.*) Lasă-mă liber!

SOLDATUL (*surprins de ieșirea Actorului*): Glumești, nici prin gînd nu mi-a trecut să nu recunosc ce-i al dumitale! Ești cu adevărat un erou. Iar dacă ai fi german, aș aclama pentru dumneata. Mi s-a părut doar nelogic să nu știi întimplarea cu femeia nebună.

ACTORUL (*deodată înveselit*): Splendid, Max! Splendid! Aici am vrut să ajung. Deci, hotărîrea este convingătoare! Mă speriașezi cu raționamentele tale! Să te lași ciuruit ca o sită și pînă la urmă să ți se conteste titlul — trebuie să recunoști — este cam dezolant! Cît despre întimplarea cu femeia care bocește nopțile în grădina de aici, presupunînd că aș fi știut-o, de ce n-aș recunoaște, Max?!

SOLDATUL (*e rîndul lui să izbucescă furios*): Fiindcă vrei să mă forțezi s-o spun eu! Vrei s-o auzi din gura unui neamț!

ACTORUL (*e rîndul lui să rămînă calm*): Max, am să-ți mărturisesc ceva! Nu-mi mai doresc nimic! Nu mă mai interesează nimic! Mă simt pe culme! Mă simt învingător! Mă simt bine! În timpul cît îl mai am, nu vreau decît să mă delectez cu senzațiile astea neobișnuite pentru mine, dorite de mine!

SOLDATUL: Ori ești nebun, ori un actor desăvîrșit!

ACTORUL: Nu-mi zgîndări rănilor vechi, Max! Nu-s decît un nebun! Un nebun desăvîrșit. Care, într-adevăr, n-are habar de nimic. Nici măcar de ce ai vrut tu să faci ceva pentru el. Chiar, Max, de ce mi-ai organizat tu întîlnirea cu Maria?! E un risc pentru tine! Din simplă omenie? Din interes? Urmărești ceva? Sau te simți vinovat? Și dacă-i așa, pentru faptele voastre în general? (*Accentuat.*) Sau pentru ale tale?!

SOLDATUL: Ce vrei să spui?!

ACTORUL: Aș vrea să știu cui trebuie să-i mulțumesc pentru arestarea mea! Totul s-a petrecut prea simplu. Abia am venit în oraș și...

SOLDATUL: O știe oricine, serviciile noastre sînt bine organizate.

ACTORUL (*ironic*): Și informate, Max!

SOLDATUL (*încă nesigur ce urmărește Actorul*): Și informate.

ACTORUL: Numai așa se explică de ce știau mai multe despre neînsemnata mea persoană, chiar decît mine. Sînt un cadavru original — nu, Max? Conduc singur ancheta pentru descoperirea propriului meu ucigaș!

SOLDATUL (*nervos, aproape tișă*): Unde vrei să ajungi?!

ACTORUL : Nu te simți jenat, Max ! În totdeauna, războaiele au constituit un excelent prilej pentru rezolvarea micilor răfuieli personale.

SOLDATUL : Aaa, acum înțeleg, înțeleg. Crezi că eu te-am denunțat. Mă bănuie canalie, numai fiindcă port o uniformă, sînt în țara ta și... *(Cu un vădit efort de voință, se autoliniștește.)* Am adus-o pe Maria în casa de aici. E tot ce-am putut să fac. Îți mai spun o dată să intri și!...

(Glasul i se sugrumă. Se întoarce, se prinde cu mâinile de grilaj, își reazămă fruntea de el. Trec câteva clipe de tăcere. Din cînd în cînd, umerii lui enormi sînt zguduți de convulsii scurte. Intrigat, Actorul se apropie de el, se lipește de grilaj, în așa fel încît să-i vadă fața.)

ACTORUL *(cu reală surprindere, amestecată cu regret, cu durere)* : Max ! *(Îl prinde de un umăr, îl zgîlție, fără să reușească să-l întoarcă. Cu bună știință adoptă tonul lui de zeflemist.)* Cum îți permiți, Max ? ! Cum îți permiți să încalci obiceiurile uriașilor ? ! Ai uitat că ei nu plîng niciodată ? Nici chiar în fața grilajului care ne desparte de dragoste ? *(Mormăit, doar pentru el.)* Sau de moarte ?

SOLDATUL *(fără să se întoarcă, își înalță doar capul ; rostește vorbele răspicat, cu intensitate, cu un fel de sentiment al ultimului cuvînt care mai poate fi spus)* : Crede-mă, aș vrea să fiu eu în locul tău !

ACTORUL : Max, sărmane Max ! *(Deodată, pare că se scutură de atmosfera care i-a cuprins, și cu vioiciunea lui caracteristică, începe să improvizeze.)* Tu te-ai înșelat într-o privință ! Ai exagerat sentimentele mele pentru Maria ! Și-n general, toată relația eu-ea ! M-am încăpăținat și m-am străduit să ți-o iau, dintr-un fel de răzbunare. Știam că o iubești. Mi-a produs o satisfacție să jignesc și să înfrîng — oricum — pe unul dintre voi. Ai fost tocmai tu acela. Acum îmi pare rău !

SOLDATUL : Înțeleg ! „Obrăznicia acestor nești cantonați în Parusul meu m-a scos din sărite !” Am citit undeva și mă obsedează.

ACTORUL : Vai de sufletul tău, Max, dacă și vorbele din cărți te fac să suferi !

SOLDATUL *(după o tăcere)* : Și-a dat seama că n-o iubești ?

ACTORUL : Maria ? *(Iar improvizează.)* Pînă la urmă, cred că da.

SOLDATUL : Atunci, de ce a acceptat să vină să te aștepte aici ? !

ACTORUL *(o șovăire, dar găsește o explicație)* : Probabil, puțină exaltare și puțin sacrificiu, de sex feminin, pentru eroii din tabăra ei. În ceea ce mă privește, culeg avantajele acestui titlu, atât ! Îți dai seama. Max, prietene, ce bine aș duce-o dacă aș fi erou și aș scăpa și cu viață ! ? *(Ride scurt, apoi.)* Ca actor, ar trebui să fiu mulțumit, te-am înșelat bine, Max !

SOLDATUL : Înșelat ? !

ACTORUL : Da, da ! Acum pot să-ți spun, oricum zarurile sînt aruncate. Max, în zori, vei împușca un lăudăros ! N-am aruncat în aer convoiul 212 ! N-am amorsat cele trei grenade în subsolul clădirii popotei ofițerilor voștri ! N-am... De ce să mai înșir ? ! N-am făcut nimic din ce mi s-a pus în sarcină. Dimpotrivă ! Cînd au început mobilizările, pentru ochii lumii, am pretextat că sînt solicitat să particip la un turneu de spectacole în capitală și am plecat. *(Se întrerupe, răsufală adînc.)* Max, eu nici n-am trecut prin capitală ! M-am dus direct într-un cătun din munți. Între oameni care nu mă cunoșteau. Le-am spus că-s bolnav, aproape de moarte, și-am venit acolo să salvez ce mai putea fi salvat cu aerul lor.

SOLDATUL *(ride fals)* : Iar o glumă de-a ta ! Iar vrei să demonstrezi că ai umor !

ACTORUL : Ar fi bine, Max ! Ar fi bine !

SOLDATUL *(grav)* : Nu înțeleg atunci de ce ai recunoscut ? !

ACTORUL : Fiindcă vești veneau și-n cătunul acela, Max ! Și ziare, Max ! Cu listele morților, Max ! Unii erau de aici, copilărisem cu ei. Și m-am întors, Max.

SOLDATUL : Și de ce trebuia să vii tocmai aici ? Oriunde, dacă asta ți-era intenția, te puteai răfui cu noi !

ACTORUL : Din cabotinism, Max ! Aici mă cunosc toți. Inima păcătoasă a actorului i-a cerut să dea reprezentatia supremă, acolo unde-i cunoscut ! Max, cred că-i momentul să-ți prezint scuze. Nu m-a denunțat nimeni : nici tu, nici alții. M-am purtat eu ca un ațeamiu. Cum am coborît din tren, am început să mă interesez de băieții noștri din munți care vă făceau vouă mizerii. Pentru cei de la Gestapo a fost o joacă să mă înșface.

SOLDATUL *(după o tăcere)* : Ai recunoscut faptele altora. Și ce-ai obținut ? ! Un nume ?

- ACTORUL : Mda, însă nu firma-i esențialul. Ceva demnitate, Max !
- SOLDATUL : Uneori îmi pari venit din altă lume ! Te interesează ce va mai spune lumea după ce-ai murit ?
- ACTORUL : Mă interesează, Max. Dacă vrei tu să vezi lucrurile așa, într-adevăr, duc o bătaie pentru amintire. Este plăcut și liniștitor să știi că trimiți în viitor amintirea unui fapt de care — în sfârșit — nu ți-e rușine. Este un gând care te îmbată. Max ! Tu, fiindcă ai să depășești războiul, ai să lași în urmă unul sau mai mulți copii. De care ai să fii mândru. Eu...
- SOLDATUL : Iartă-mă că-ți stric visul. iartă-mă că-ți spun adevărul : cadavrul pe care îl oferi compatrioților dumitale nu valorează prea mult ! Este o chestiune doar de statistică. În loc de, să zicem, 6.654.324 de morți, războiul actual va produce cu o unitate în plus. *(Fără întrerupere, imperativ.)* Hai !
- ACTORUL : Unde, Max ?
- SOLDATUL : Să le explici !
- ACTORUL : Să știi, Max, la asta nu mă așteptam din partea ta ! *(După o scurtă întrerupere.)* Max, viața mi-a oferit prilejul unui rol principal. Nici un actor adevărat nu i-ar da cu piciorul. Iar tu îmi pretinzi să renunț la el ! La cel mai frumos rol al meu ! Max, sintem prieteni, dar te întinzi prea mult !
- SOLDATUL *(tipă)* : Visuri ! Visuri ! Ți-ai burdușit capul cu visuri ! *(Calm, cu hotărâre.)* În definitiv, pot s-o fac și singur !
- ACTORUL : Adică ? !
- SOLDATUL : Îi informez⁹, obțin eliberarea și, după aceea, poți să te duci dracului să visezi pînă vor rîde și copiii de tine !
- ACTORUL : Max, pînă una-alta, te-ai desprins tu de sol. În primul rînd, fiindcă n-ai băgat de seamă că mașina voastră juridică are o dinamică în sens unic. Pe cel pe care l-a expediat în valedin din spatele casei, acolo îl lasă ! Chiar dacă revine și retractează o recunoaștere. În al doilea rînd, fiindcă n-ai sesizat că tu nu poți fi de nimeni crezut, dacă eu te contrazic. Or, eu mă conving din ce în ce mai mult... *(bineînțeles, cu tonul lui zeflemist)* că-s erou. Max ! *(Izbucnește în rîs.)*
- SOLDATUL *(ricanează)* : Un erou care mi-a cerut să-mi leg cîinele cît mai departe ! Nebun !
- ACTORUL : Aparent, Max ! Acum a înnebunit toată lumea și cînd un om se încapăținează să rămînă normal, celorlalți li se pare suspect, straniu, și susțin că el e nebun. *(Grav, cald, pune*
- mîna pe umărul Soldatului.)* Ascultă-mă, să lăsăm lucrurile așa cum sînt ! Am să-ți explic, tu ai să mă înțelegi și — pentru mine — ai să le lași așa ! *(Se așază în locul și în poziția Soldatului.)* Max, mie nu mi-a reușit nimic în viață. Absolut nimic ! Iar cei din jur m-au luat așa cum sînt. Uneori simpatice, în general însă neînsemnat. Pe alții, o asemenea situație nu i-ar fi consumat prea mult. Eu însă, ghinionist, am suflet de actor. Nu talent, Max ! Numai suflet. Pentru mine, este de prim ordin să entuziasmez pe ceilalți cu faptele mele. Cu personalitatea mea. Și fiindcă nu s-a întîmplat așa, am suferit. Acum, am prilejul să-i fac pe toți să-mi fie recunoscători. Să mă aplaude. Max ! Înțelegi de ce nu pot renunța ? Ba mai mult, sînt fericit ! Arestarea și condamnarea m-au făcut fericit. Nu te mira, întotdeauna am fost un om pe dos. În timpul anchetei mi-era teamă. Dar o teamă pe dos ! Să nu descopere adevărul ! Și să-mi dea drumul. Ca nepericulos ! Ca neinteresant ! Mi-era frică, la fel cum îți era ție cînd te gîndeai că unii te vor socoti vinovat de moartea mea. De aceea, nu-i posibil să nu mă înțelegi ! *(Ride scurt.)* M-am destăinuit unui străin și dușman — este în asta ceva ridicol ! De altfel, acum, totul e ridicol. Dacă am trage o linie și am face totalul, n-am mai rămîne cu nimic, Max ! Ne-am uitat chiorș unul la celălalt degeaba. Ne-am bănuit ! Ne-am acuzat ! Ne-am urît ! Am vrut să ne răzbunăm ! Ne închipuiam niște conflicte uriașe între noi doi ! Și pînă la urmă, nu mai avem ce alege !
- (Ride molipsitor. Soldatul, pentru prima dată, ride și el sincer, nestăpînit.)*
- ACTORUL : Caraghioși, Max ! *(Ride.)* Asta am fost, niște caraghioși ! *(Soldatul se posomorăște brusc.)* Ei, acum ce mai ai ? !
- SOLDATUL : De-abia de aici înainte ne va fi foarte greu !
- ACTORUL : Crezi, Max ? !
- SOLDATUL : Acum nu mai putem lăsa lucrurile așa !
- ACTORUL : Ba le lăsăm, Max, nu te mai încapățina ! Ți-am spus că-s hotărît să nu-mi alung norocul. Și-n definitiv, ce te zbuciumi atîta, e decesul meu, nu ?
- SOLDATUL : Dacă eu, Max Henkel, trag în tine mîine dimineață, am să mă chinui, am să mă disprețuiesc și am să mă blestem tot restul vieții !
- ACTORUL : Isprăvește, Max ! Uite, ai

- făcut să mi se zbirlească tot părul în cap. Ce-i cu viziunile astea?! Fii optimist, ce naiba!
- SOLDATUL** (*febril, țipă*): Cum?! Când vezi că nu ai nici o ieșire? Că ești neputincios? Că vrei să fii om și nu poți? (*Face o pauză, își liniștește răsuflarea, apoi reia cu un ton impus calm.*) Și totuși, există o soluție! Cunoști împrejurimile?
- ACTORUL**: Ți-am spus, am copilărit pe locurile astea. De ce?
- SOLDATUL**: S-ar putea ajunge, pe ascuns, în munții tăi?
- ACTORUL**: Aaa, Max, ți-am prins ideea, dar nu-mi convine! Dau peste băieți și mă iau la rost! De ce m-am lăudat cu isprăvile lor? De ce... Nu, Max, așa ies mai rău!
- SOLDATUL**: Deloc, rămîne condamna-rea!
- ACTORUL**: Pentru faptele altora!
- SOLDATUL**: Îți cunoșc inteligența, nu încerca să mă faci să cred că nu ești conștient de ce înseamnă recunoașterea ta! Pentru moralul alor tăi! Alor mei! Și chiar pentru derutarea imediată a cercetărilor gestapoului.
- ACTORUL**: Fără flatări, Max! Sint dispus s-o pornesc spre munți. Inainte însă, vreau să știu: tu ce-ai de gînd să faci?
- SOLDATUL**: Nu-ți fă griji, mă descurc!
- ACTORUL**: Nu așa, Max, concret, foarte concret!
- SOLDATUL**: Cobor în vale. Și, potrivit ordinului, lingă malul dealului prăbușit, aștept! Zorile, grupa de pușcași, împușcăturile... Și, după aceea, ce urmează? Mi-ai rămas dator cu răspunsul!
- ACTORUL**: Trupul lovit de glonț începe să se topească, să dispară. (*Cu exaltare.*) Fostul om, din simplă și comună entitate biologică, se transformă în noțiune, în idee, în mit, în voință! Intră în legendă, Max!
- SOLDATUL**: Și-atunci, o fată va geme, va boci și va țipa roată spre orizont, să se știe că este cineva care l-a prețuit pe mort! Nu? (*Se întoarce cu spatele la Actor.*) Eu n-am o voință tocmai puternică, fii bun, te rog, și pleacă! Cît mai repede!
- ACTORUL**: Max, asta înseamnă să inversăm rolurile! În locul tău, să mă chinui, să mă disprețuiesc și să mă blestem tot restul vieții, eu! Ești cel mai în măsură să-ți dai seama că oferta ta nu-i tocmai convenabilă!
- SOLDATUL** (*cu violență, încarcă pușca, o îndreaptă spre Actor*): Și totuși, ai să pleci! Te silesc eu să pleci!
- ACTORUL** (*imposibil*): Iar îți agiți flinta?! Mă dezamăgești, Max! Rămăsesem cu impresia că am stabilit un criteriu! (*Se așază lingă grilaj, își așază mîinile în buzunare — un gest care îi e caracteristic.*) Am și eu o propunere! (*Soldatul îl urmărește cu încordare.*) Tot în legătură cu munții. (*După o pauză.*) Hai s-o ștergem amîndoi!
- SOLDATUL** (*după o meditație*): Nu! Am și eu obligațiile mele față de ai mei, la fel cum tu le ai pe ale tale față de ai tăi.
- ACTORUL** (*tot după o pauză*): Mulțumesc, Max! (*Cu alt ton.*) Cu alte cuvinte, nu ne mai rămîne altceva de făcut decît să așteptăm zorile! Potrivit programului. Scoate țigările și așază-te lingă mine! (*El s-a și trîntit la piciorul gardului.*)
- SOLDATUL** (*exasperat*): Cum poți rămîne atît de liniștit?! Eu am senzația că mă sufoc! (*Și-a desfăcut gulerul vestonului.*)
- ACTORUL** (*privindu-l scrutător*): Într-adevăr, n-arăți tocmai bine. Ți-au apărut niște cearcăne grozave sub ochi! Oare de ce? Noaptea a fost destul de caldă și liniștită.
- SOLDATUL**: Ai să trăiești 1000 de ani. Faci ce faci și tot bine dispus rămii!
- ACTORUL**: Sint conștient de necesitatea eșecurilor aparente, Max! Ai rețîni exprimarea academică? (*Soldatul încuviințează mai mult automat, fără voce.*) Foarte bine! Mă caracterizează! (*Alt ton.*) Am înțeles că fumăm o țigară!
- (*Soldatul se așază lingă Actor, cu pușca pe genunchi, cu țeava spre el.*)
- ACTORUL** (*arătînd spre gura țevii*).
Max, de obicei, glonțul pe aici iese, nu?
- SOLDATUL** (*luat prin surprindere*): Da!
- ACTORUL**: Atunci, fii bun, întoarce-o! Mulțumesc! Ia spune-mi, Max, dacă pierzi o pușcă de asta, se întîmplă ceva?
- SOLDATUL**: Ooo! Nici să nu vorbim!
- ACTORUL** (*cu adevărat străin, se miră sincer*): Zău?! Atunci, nu mai vorbim. (*Cu alt ton.*) Ce faci cu țigările alea?
- SOLDATUL** (*s-a căutat prin buzunare*).
S-au terminat.
- ACTORUL**: S-ar părea că începe cu adevărat sfîrșitul lumii! Nu-i nimic, stăm de vorbă și fără ele. Ca doi pensionari, porniți pe taclale. Blind, dușios și cu înțelegere! Apropo, Max, încearcă să mă ierți! În noaptea asta,

- tot te-am luat peste picior. Nu-s răutăcios, însă cînd prind ocazia să potrivesc niște cuvinte, să iasă o poantă, mi-e milă s-o las.
- SOLDATUL** (*zîmbește*): Nu te gîndi, îmi place! Cînd ți-am dezlegat mîinile, ai bănuît că am remușcări fiindcă te-aș fi denunțat. (*Ris scurt.*) Ți-am dat drumul doar pentru că îmi place felul tău de a fi!
- ACTORUL**: Și tu, Max, ești un tip simpatic!
- SOLDATUL** (*după o tăcere*): Lîngă tine, ți se pare că a fi om e ceva foarte ușor.
- ACTORUL** (*mimează indiferența: privește spre cer, răspunde cu neatentie aparentă*): Aiurea! Se luminează. După toate semnele, o să fie o zi frumoasă.
- SOLDATUL** (*după o pauză*): De cînd stăm noi doi aici, n-am făcut altceva decît să pălăvrăgim, să pălăvrăgim și numai să pălăvrăgim! Nu cumva de asta...?
- ACTORUL**: Știu eu, Max! Mie mi se pare plăcut să stai așa, în zorii unei dimineți, cu un prieten, și să pălăvrăgești. Despre vreme, despre situația politică, despre femei. De ce ți-a plăcut ție Maria atît de mult? Dacă n-ai fi cam greoi la dans, eu bănuiesc că, atunci, n-aș fi reușit să ți-o...
- SOLDATUL** (*tresare, sare în picioare, țipă*): Stăm aici liniștiți și ea te așteaptă! De ce?! Aaa, acum înțeleg! Înțeleg foarte bine! N-ai vrut să intri! Deloc! De la început ai fost hotărît să nu intri! Iar pe mine, m-ai dus cu vorba! (*Il ridică de revere, îl zgîlțuie, îl izbește de gard.*) De de, de ce?!
- ACTORUL**: Calmează-te, Max, mă doare! Ce-ți închipui, că-s de lemn? (*Soldatul îi dă drumul. Actorul răsuflă adînc.*) Ești zdravăn, Max, nu glumă!
- SOLDATUL** (*ridicînd amenințător amîndoi pumnii deasupra capului Actorului*): Intră!
- ACTORUL**: S-a făcut, Max, intru! Nu-mai păstrează-ți mîinile acasă! (*Se îndreaptă spre poartă, o întredeschide, se întoarce.*) Cînd se apropie aia, aruncă-mi o pietricică în geam! (*A dispărut după poartă.*)
- SOLDATUL** (*țipă*): Stai! (*Actorul reapare. Soldatul își desface ceasul de la mîină, i-l întinde*): Ia-1! Cu 10 minute înainte de patru și jumătate, ieși singur și faci ce vrei! Eu n-am să-ți mai pot arunca cu pietricele în geam.
- ACTORUL** (*izbește poarta, producînd un zgomot metalic, prelungit; cu violență, amenințător*): Nu te apuca de prostii, Max! Nu mi-ar ajuta cu nimic. Dim-
- potrivă. Ascultă! (*Se trîntește iar la piciorul gardului, așteaptă să i se potolească respirația, apoi începe calm ca o povestire.*) Sufletul omului, Max, e sucit și pretențios. După ce m-au condamnat și-am pornit pe drum cu tine, încoace, am simțit nevoia să-mi justific, doar pentru mine, titlul pe care-l dobîndisem. Nu mă simțeam tocmai bine să rămîn un impostor. Dacă aș înfrînge măcar pe unul dintre ei — mi-am spus — problema mi-ar fi rezolvată! (*Parcă regretînd.*) Max, mi-ai fost singurul la îndemînă! Reprezentant al forței și al victoriei! Pentru mine, întreg războiul s-a redus la înfrîngerea ta. Erai voinic, iar eu, pe lîngă tine, cam slăbănog. Apoi, tu aveai pușca și cîinele, iar eu mîinile legate. Îți dai seama, nu-mi mai rămînea decît un singur lucru de făcut: să te înving, într-o luptă fără cartușe! Să te exasperez! Să fac în două ore dintr-un bărbat voinic și mulțumit de el, un nebul gata să se sinucidă! Nu-i tocmai ușor! (*Alt ton.*) Ar trebui să-mi mulțumești, Max! Fiindcă s-ar putea, într-o zi, să ajungi în situația mea. Și-atunci, datorită mie, ai să știi cum să te descurci! (*Abandonează tonul ironic.*) Fără să-ți pierzi capul și demnitatea!
- SOLDATUL** (*se așază lîngă Actor; după o tăcere*): Fii mulțumit, ai învins!
- ACTORUL** (*rîndul lui să se ridice*): Max, cum naiba reușești tu să fii prost încontinuu și progresiv?! Am cîștigat amîndoi, Max! Fiecare a cîștigat războiul pe care l-a dus cu el. Tu cu tine, eu cu mine. A fost partea bună a războiului tuturor. În rest, noi doi nu ne-am făcut altceva decît servicii reciproce. Eu ți-am fost un intermediar între tine și tine. Tu mi-ai fost un intermediar între mine și mine. De un singur lucru trebuie să ne jenăm: pentru a ne smulge din tembelism, ne-a fost necesar, nici mai mult, nici mai puțin decît un război mondial! Acum, înțelegi de ce n-are rost să mori? Trebuie salvată din războiul ăsta o cantitate cît mai mare de viață și rațiune. Cu sinuciderea ta, n-ai rezolva nimic. (*Zîmbind.*) Pentru mine, cu sau fără tine în pluton, e indiferent. Totuși, prefer să fii și tu, ne cunoaștem de atîta vreme, va fi mai intim! (*Iar grav.*) Pricepe, Max, este necesar să scapi, să le expui celor de după război dilema noastră! (*Chicotînd.*) Să vezi ce figuri buimăcite or să facă! Aș vrea să-i aud și eu ce soluții propun! Și-acum, chiar intru. Nu uita pietriceca!

în fereastră! (*A desparut prin poartă.*)
SOLDATUL (*se ridică, se repede, deschide larg poarta, strigă imperativ*): Nu! Încă nu! (*Actorul reapare.*) Nu înainte de a-mi spune visul! Visul tău! Pe care nu te-am lăsat să...

ACTORUL (*ii ia vorba din gură*): Să-l visez, Max! (*Se apropie, îi pune mâna pe braț; cu emoție.*) Max, iubitele, chiar vrei tu să mă ascuți?! Te interesează?!

SOLDATUL: Dă-i drumul odată, trece timpul!

ACTORUL: Nu-i nimic, Max, nu-i nimic! Am veșnicia la îndemână. Așază-te la locul tău! (*Soldatul își reazemă pușca de grilaj și se așază. Actorul îl aprobă.*) Așa! (*Se așază și el, tot la piciorul zidului.*) Și-acum, ascultă!

(*E gata să înceapă, dar se aude, în depărtare, un zgomot confuz, care se apropie, crește, se limpezește.*)

SOLDATUL: Ce dracu o mai fi!

ACTORUL (*a ascultat cu încordare, dar răspunde relaxat, de parcă subiectul nu l-ar privi*): Pașii grupei de pușcași, Max! Cadentat, ritmic! Tobele execuției mele, Max!

SOLDATUL: Imposibil, e prea devreme!

ACTORUL (*ii prinde mâna cu ceasul, îl cercetează*): Într-adevăr! Îi credeam mai punctuali pe ai tăi. Sau îți merge prost ceasul?

SOLDATUL (*ridicînd din umeri*): Alții!
ACTORUL: Mă îndoiesc, Max, zgomotul se îndreaptă spre noi.

SOLDATUL (*ascultă zgomotul care, într-adevăr, se apropie, și deodată, alarmat, sare în picioare*): Visul!

(*Acum, Actorul va sta nemișcat, rezemat de grilaj și Soldatul se va mișca, agitat, în jurul lui.*)

ACTORUL: Visul? Nu mai este timp, Max!

SOLDATUL: Nu, nu! Trebuie. Măcar pe scurt! Începe! Și repede, cât mai repede!

ACTORUL: Înțeleg, Max, Blitzkrieg, nu? Ai rămas același om practic și expeditiv dintotdeauna! Pînă și din vise vrei un rezumat.

SOLDATUL (*cu înfrigurare crescîndă*): Lasă dracului aprecierile!

ACTORUL (*aparent calm, în realitate emoționat*): Prea tîrziu, Max! Totul a fost spus. Fabula cu un soldat și un actor, fabula cu un fals soldat și un fals actor se apropie de sfîrșit. Acum, antrenamentele îmi vor fi folositoare! (*li explică Soldatului, care-i complet*

ăiurit.) De cîteva luni, am pus în practică o idee mai veche de-a mea. Să dorm, în fiecare noapte, perfect întins, cu fața în sus și cu mîinile pe piept! În vederea somnului cel lung. Să știi, strămoșii au ales inspirat poziția, e comodă și extrem de odihnitoare!

SOLDATUL (*ridicînd mîinile spre cer, cu exasperare*): Strămoșii! (*Se trîntește în genunchi lingă Actor, fur și simplu imploră.*) Măcar ideea!

ACTORUL: Cînd, Max? Uite-te în spațele tău, la colț! Au apărut! (*Soldatul se întoarce.*) Lasă-i, Max! Întoarce-te! Continuă discuția cu mine! În privința ideii, asta și atît voiam să-ți mai spun, nu mai am nici cea mai mică grijă. O găsești tu singur! (*Alt ton.*) Ia te uită, sînt mai numeroși decît mă așteptam! Mai mult de un pluton, nu, Max? (*Se ridică cu vioiciune, urmat de Soldat.*) Și mașini blindate! Și tancuri! Tunuri! (*Tonul lui zeflemisitor.*) Îmi acordați onoruri speciale, Max? Puteai să-mi spui!

(*Zgomotul a ajuns infernal, dar trece, scade, spre partea cealaltă a scenei. Cei doi, cu fața spre sală, l-au „urmărit“ cu privirea.*)

ACTORUL: Ne-au depășit, nu mai pricep nimic!

SOLDATUL (*epuizat, ca după o încercare se trîntește lingă grilaj, izbucnește într-un rîs nervos*): Alții, am spus eu! O mare unitate.

ACTORUL: Nu te grăbi, Max! Uite-te din nou la colț! Mai vin! (*Soldatul se ridică iar, se apropie de Actor și așa, unul lingă altul, privesc din nou de-a lungul „străzii“.*) Și-o muzică, Max! Auzi? O muzică! (*Ascultă cu încordare; revelație.*) Max... Cîntecul ăsta... (*Exploziv.*) Sigur, Max! E de-al nostru! (*Cu bucurie, frenetic.*) Ai înțeles? (*Tipînd.*) Fug nemții, Max! Fug nemții!

(*Il îmbrățișează, îl sărută, îl ține de după gît, făcînd pași de horă. Soldatul însă stă incremenit, stupefiat. În sfîrșit, iese din imobilitate și, fredonînd un vals, începe să danseze de unul singur. Bineînțeles, potrivit balansului raportului dintre ei, în clipa cînd Soldatul a început să danseze, Actorul s-a oprit. Întîi îl privește — în sfîrșit și el uluit, apoi, îl apostrofează cu falsă gravitate.*)

ACTORUL: Max, pînă la tine, eu unul n-am întîlnit o căpătîină mai dubioasă!

Pierzi războiul, cum naiba poți să te mai bucuri?

SOLDATUL (*vesel, ride, țipă*): Plec acasă!

(*Rid amîndoi, se îmbrățișează. Zgomotul pașilor și al motoarelor s-a întetit.*)

SOLDATUL (*șoptit, cu emoție — de-abia acum discernе momentul*): Acasă!

ACTORUL (*deodată grav, chiar revoltat*): Max! Și cu mine ce faci?!

SOLDATUL: Ce să fac?!

ACTORUL (*cu o indignare comică*): Cum ce să faci?! Ai doar un ordin! Ia-ți pușca, folosește-o potrivit lui și, după aceea, treaba ta, poți să pleci unde vrei!

SOLDATUL (*rizind*): Era ordin de război! Acum, gata, s-a isprăvit!

ACTORUL: Max, e momentul să fii serios! Destul că ai tăi au pierdut războiul mai devreme cu două ore decît îmi convenea mie și-au uitat să mă servească cu plutonul de pușcași promis. Măcar tu fii om de cuvînt! Nu-mi strica combinația! Dacă ești grăbit, poftim, nu mai coborîm în vale.

SOLDATUL (*ride, îl amenință cu degetul*): Tot glumet, tot glumet!

ACTORUL: Max, de data asta sînt serios!

(*Paradoxal, Actorul este într-adevăr grav, trist, chiar disperat. Soldatul însă rămîne convins că-i vorba doar de-o glumă. Se îndepărtează, rizind și promiîndu-i zgomotos.*)

SOLDATUL: Am să-ți scriu! Am să-ți scriu!

ACTORUL (*moale*): Cînd am să mă prilejul, am să spun că tu, Max, ești un băiat bun. Hai, fugi să-i ajungi!

SOLDATUL: Auf Wiedersehen, Herr Ioane! (*Se îndepărtează alergînd, dispare.*)

ACTORUL (*ii strigă în urmă*): Drum bun, Max! (*Mai face cîteva semne cu mîna, apoi renunță. A încetat orice zgomot. Actorul monologhează cu tristețe, cu reală tristețe.*) Și uite, a trecut războiul și, în ceea ce mă privește, nu s-a schimbat nimic! (*Ridică din umeri.*) Poate e mai bine așa! Visele, probabil, trebuie realizate, nu povestite. (*Descoperă.*) Da, bineînțeles! Realizate! (*Izbucnește în ris.*) Și eu, dobitocul, trăgeam de Max să mă împuste! (*Hoho-tește iar și, extrem de bine dispus, se întoarce să plece. Rezemată de grilaj, vede pușca Soldatului. O ia.*) Și-a uitat pușca, nătărăul! (*Face cîteva pași în direcția în care a fugit Soldatul, strigă.*) Max! Max! Degeaba! (*Se aude apropiîndu-se zgomotul unui autocamion cu șenile. Agitînd pușca, Actorul înaintează spre rampă, „spre stradă”, strigînd.*) Opriți! Opriți! Opriți, domnule ofițer! E arma unuia de-ai voștri! Max Henkel! Plutonul opt, mi se pare! (*Aleargă paralel cu mașina.*) Luați-o dumneavoastră! Să nu aibă neplăceri!

(*Izbucnește răpăitul scurt al unei rafale de pistol automat și Actorul cade.*)

De după grilaj, se revarsă — prelung, înfiorător, acoperînd vacarmul șenilelor blindate — bocetul de mort al unei femei.)

C O R T I N A